

NOTAT

KL's høringssvar på Europa-Kommissionens Grøn-bog om modernisering af EU's politik for offentlige indkøb – mod et mere effektivt europæisk marked for offentlige indkøb

Den 16. april 2011

Ref JSC

jsc@kl.dk

Dir 3370 3503

KL vil gerne rose Europa-Kommissionen for at have igangsat en revision af EU's udbudsregler med det mål at skabe et mere effektivt europæisk marked for offentlige indkøb.

Weidekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

Det er de danske kommuners oplevelse, at udbudsreglerne i deres nuværende udformning i praksis er en hindring for et velfungerende offentlig-privat samarbejde. Reglerne er for det første for bureaukratiske, hvilket koster såvel de kommunale udbydere som de private tilbudsgivere unødvendige ressourcer. For det andet virker reglerne begrænsende for en innovativ dialog mellem den offentlige og private sektor. Det betyder, at der ikke genereres de optimale løsninger, markedet kan tilbyde.

Tlf 3370 3370

Fax 3370 3371

www.kl.dk

Derfor vil KL gerne fremhæve det væsentlige i, at revisionen af udbudsreglerne **ikke** indebærer yderligere processuelle stramninger, der vil påføre udbydere og tilbudsgivere yderligere administrative byrder og gøre det endnu mere komplekst at gennemføre udbud. Der er tværtimod behov for forenkling og afbureaukratisering.

Side 1/32

De danske kommuners fem vigtigste prioriteter i forbindelse med en revision af EU's udbudsdirektiver (samt kontroldirektivet) er:

1. **En markant forhøjelse af tærskelværdierne** for EU-udbud af varer og tjenesteydelser i det klassiske udbudsdirektiv (2004/18) til det niveau som er kendt i forsyningsvirksomhedsdirektivet (2004/17).
2. **Bedre og bredere adgang til dialog:** Dette bør ske gennem en generel åbning for udbudsformen konkurrencepræget dialog. Den

konkurrenceprægede dialog bør samtidig nytænkes, så der gives langt større fleksibilitet. Dertil kommer at der er behov for større adgang til dialog før, under og efter et udbud efter de klassiske udbudsformer, offentligt udbud og begrænset udbud. Disse ændringer skal både ske i forhold til det klassiske udbudsdirektiv (2004/18) samt forsyningsvirksomhedsdirektivet (2004/17).

3. **Åben adgang til udbud efter forhandling** i det klassiske udbudsdirektiv (2004/18) på samme måde som det er tilfældet i forsyningsvirksomhedsdirektivet (2004/17).
4. **Sociale tildelingskriterier:** Åbning af mulighed for at benytte sociale og miljømæssige tildelingskriterier uden krav om direkte kobling til kontraktens genstand.
5. **Revision af kontroldirektivet:** Uagtet at det ikke indgår i grønbogen, er det de danske kommuners holdning, at der er behov for en afbureaukratisering af kontroldirektivet. Det nuværende kontroldirektiv giver en for bred adgang til at opstarte klagesager, der har en kraftig negativ virkning på det offentlig-private samarbejde.

Nedenfor følger KL's svar på et udvalg af de spørgsmål, der rejses i grønbogen.

1. HVAD HANDLER REGLERNE OM OFFENTLIGE INDKØB OM?

1.1. Indkøbsaktiviteter

1. Mener De, at anvendelsesområdet for direktiverne om offentlige indkøb skal begrænses til indkøbsaktiviteter? Bør en sådan begrænsning blot kodificere kriteriet om umiddelbar økonomisk fordel som udviklet af Domstolen, eller bør den medføre yderligere/alternative betingelser og begreber?

Det er KL's opfattelse, at udbudsdirektiverne skal afgrænses til indkøbsaktiviteter.

1.2. Offentlige kontrakter

2. Mener De, at anvendelsesområdets nuværende struktur med en opdeling i bygge- og anlægskontrakter og vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter er relevant? Hvis ikke, hvilken alternativ struktur foreslår De da?

Det er KL's holdning, at den nuværende afgrænsning mellem vareindkøb, tjenesteydelser og bygge- og anlægsgøveler skal fastholdes.

3. Mener De, at definitionen af "bygge- og anlægskontrakter" bør revideres og forenkles? Vil De i så fald foreslå at undlade henvisningen til en særlig

liste i et bilag til direktivet? Hvilke elementer vil De foreslå, at definitionen skal indeholde?

Det er KL's holdning, at definitionen af bygge- og anlægskontrakter kan præciseres med henvisning til fx CPV afdeling 45. Det vil gøre det mere klart, at opgaver med en hovedvægt af opgaver i CPV afdeling 45 skal betragtes som en bygge- og anlægskontrakt.

4. Mener De, at sondringen mellem A- og B-tjenesteydelser bør revideres?

Det er KL's klare holdning, at sondringen mellem A- og B-tjenesteydelser skal opretholdes. Listen over B-tjenesteydelser er forbeholdt områder, som ikke er grænseoverskridende, eller områder, som indeholder et personligt element, der gør tværnationale udbud uhensigtsmæssige.

En ophævelse af skillelinjen mellem A- og B-tjenesteydelser vil udvide anvendelsesområdet for udbudsdirektiverne markant på en række områder, der ikke egner sig til grænseoverskridende konkurrence eller egentlige udbudsprocesser. Det gælder fx sociale foranstaltninger for vanskeligt stillede børn eller personligt visiterede plejeydelser til handicappede.

Et udvidet anvendelsesområde for udbudsdirektiverne vil indebære en betydelig stigning i de administrative udgifter til udbud, og alle medlemslandene har fastsat nationale regler, der skaber konkurrence om B-tjenesteydelserne.

Der gøres i den forbindelse opmærksom på, at B-ydelser i Danmark og andre medlemslande er omfattet af nationale regler, der skal sikre den fornødne konkurrence og gennemsigtighed, jf. EU-traktaten.

Der bør udvikles redskaber, der gør det enklere for de lokale myndigheder at afklare, om en konkret udbudsopgave er omfattet af bilaget for A- eller B-tjenesteydelser.

Samlet set vil KL kraftigt fraråde, at ophæve skillelinjen mellem A- og B-ydelser.

5. Mener De, at direktiverne om offentlige indkøb skal gælde for alle tjenesteydelser, eventuelt på grundlag af en mere fleksibel standardordning? Hvis ikke, angiv da venligst de tjenesteydelser, som fortsat bør følge den aktuelle ordning for B-tjenesteydelser, og begrundelsen herfor.

Der henvises til svar på spørgsmål 4.

6. Ville De anbefale, at tærsklerne for anvendelse af EU's direktiver hæves til trods for, at dette på internationalt plan vil medføre ovennævnte konsekvenser?

Tærskelværdierne for varer og tjenesteydelser i det klassiske udbudsdirektiv (2004/18) bør hæves til tærskelværdierne som er gældende i forsyningsdirektivet (2004/17).

Den grænseoverskridende interesse, som de lave tærskelværdier skal sikre, er i praksis ikke til stede som følge af den nærmest ikkeeksisterende handel på tværs af grænserne. De lave tærskelværdier kan derfor ikke berettige den høje administrative byrde, der er forbundet med at gennemføre EU-udbud.

Med forhøjede tærskelværdier vil det kun være større kontrakter, der skal bringes i EU-udbud, hvilket vil føre til administrative lettelser for såvel ordregivere som tilbudsgivere.

Højere tærskelværdier vil desuden øge konkurrencen, da mindre virksomheder med de nuværende tærskelværdier ofte har vanskeligt ved at håndtere de komplekse udbudsregler og derfor afstår fra at afgive tilbud.

I Danmark etableres en central annonceringsdatabase, hvor alle udbud under EU's tærskelværdier samles. EU kan være ansvarlig for at etablere en fælles europæisk database for at øge gennemsigtigheden af udbud på tværs af grænserne.

Genforhandlingen af WHO's "Agreement on Public Procurement" bør ikke være en hindring for at hæve tærskelværdierne.

7. Mener De, at de eksisterende bestemmelser om kontrakter, som ikke er omfattet af direktivet, er hensigtsmæssige? Mener De, at det relevante afsnit bør omstruktureres, eller at individuelle udelukkelse skal præciseres?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

8. Mener De, at visse udelukkelse skal afskaffes, genovervejes eller opdateres? Hvis ja, hvilke? Hvad foreslår De?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

1.3. Offentlige indkøbere

9. Mener De, at den nuværende fremgangsmåde med at definere offentlige indkøbere er hensigtsmæssig? Mener De navnlig, at begrebet "offentligretlige organer" bør præciseres og opdateres i lyset af Domstolens retspraksis? Hvis ja, hvilken type opdatering vil De mene var hensigtsmæssig?

KL mener ikke at der er behov for yderligere præciseringer i udbudsdirektiverne på dette punkt.

Det vil derudover være en omfattende opgave løbende at tilpasse direktiverne i overensstemmelse med EU-Domstolens retspraksis.

10. Mener De, at der fortsat er behov for EU-regler om offentlige indkøb med hensyn til disse sektorer? Begrund venligst Deres svar.

Det er KL's opfattelse, at der alene er behov for en udbudsretlig regulering på forsyningsområdet, så længe at forsyning er en offentligt finansieret opgave.

Der bør derfor indføres en mekanisme i udbudsreglerne som gør det muligt at undtage et område – fx forsyningsområdet, eller afgrænsede dele af forsyningsområdet – fra direktivernes anvendelse såfremt der sker en liberalisering.

10.1. Hvis ja: Bør visse sektorer, som i dag er omfattet, udelukkes, eller bør andre sektorer omvendt underlægges bestemmelserne? Forklar venligst, hvilke sektorer der skal omfattes, og begrund Deres svar.

Der henvises til svar på spørgsmål 10.

11. Direktivets anvendelsesområde er i øjeblikket defineret med udgangspunkt i de aktiviteter, som de berørte virksomheder udøver, deres juridiske status (offentlig eller privat) samt, hvis de er private, hvorvidt der findes særlige eller eksklusive rettigheder. Mener De, at disse kriterier er relevante, eller bør der anvendes andre kriterier? Begrund venligst Deres svar.

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

12. Kan private virksomheders profitorientering eller forretningsmoral antages at være tilstrækkelig til at garantere disse virksomheders objektive og retfærdige indkøb (selv om de opererer på grundlag af særlige eller eksklusive rettigheder)?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

13. Er den gældende bestemmelse i direktivets artikel 30 en effektiv metode til at tilpasse direktivets anvendelsesområde til de skiftende regulerings- og konkurrencemønstre på de relevante (nationale og sektorielle) markeder?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

2. BEDRE VÆRKTØJER FOR ORDREGIVENDE MYNDIGHEDER

14. Mener De, at det nuværende detaljeringsniveau i EU's regler om offentlige indkøb er hensigtsmæssigt? Hvis ikke, er reglerne da for detaljerede, eller ikke tilstrækkeligt detaljerede?

Det er KL's klare holdning, at EU's udbudsdirektiver generelt er alt for detaljerede. Den væsentligste opgave med revisionen af udbudsreglerne er derfor at sikre langt mindre procesregulering, navnlig i relation til udbudsprocedurer samt kriterier for udvælgelse og tildeling.

Det overordnede mål skal være, at EU's udbudsdirektiver sikrer konkurrence, og ikke begrænser ordregivende myndigheder og tilbudsgivere i at finde effektive og innovative løsninger. Transaktionsomkostningerne skal reduceres.

En afbureaukratisering er tillige et spørgsmål om at sikre, at SMV'erne reelt har mulighed for at byde ind på offentlige kontrakter. Det er erfaringerne hos de danske kommuner, at især SMV'er finder det alt for bureaukratisk at byde på EU-udbudskontrakter. Det er et stort problem for konkurrencen.

2.1. Modernisering af procedurer

16. Mener De, at procedurerne i de gældende direktiver giver de ordregivende myndigheder mulighed for at skabe det bedst mulige indkøbsresultat? Hvis ikke: Hvordan bør procedurerne forbedres for at lette den administrative byrde/reducere transaktionsomkostningerne og varigheden af procedurerne og samtidig garantere, at de ordregivende myndigheder får mest valuta for pengene?

Der henvises til spørgsmål 20.

17. Kan De forestille Dem andre typer af procedurer, som ikke findes i de gældende direktiver, og som efter Deres mening kan øge omkostningseffektiviteten af offentlige indkøbsprocedurer?

Den generelle adgang til dialog før, under og efter et udbud bør styrkes markant. Det indebærer bl.a. et behov for at nytænke udbudsformen "konkurrencepræget dialog".

For det første skal denne udbudsform ikke være betinget af at være "særligt kompleks" eller lignende. Der skal være en generel adgang til en dialogbaseret udbudsform.

Erfaringerne fra Danmark er, at den restriktive adgang har ført til, at denne udbudsform stort set ikke bruges indenfor rammerne af det klassiske udbudsdirektiv.

For det andet, så skal udbudsformen nytænkes grundlæggende. Den nuværende regulering er alt for restriktiv og tung, og kan i mange tilfælde ikke bruges i praksis.

Det er KL's opfattelse, at Kommissionen skal lade sig inspirere af de mange erfaringer der er gjort på kontraktområder, der ikke er omfattet af EU-udbudspligt.

Der er i Danmark en lang række positive erfaringer med at gennemføre dialogbaserede udbud på bilag II B området. Fx ved udbud af plejecentre, beskæftigelsesområdet, sygedagpenge mv. Der er navnlig erfaring for, at dialogbaserede udbud fører til langt mere innovation.

Afhængig af behovene i det konkrete udbud bør det være muligt at tilrettelægge forskellige former for dialogprocesser, der tager afsæt i enten et kortfattet udbudsmateriale eller en funktionel beskrivelse. Der vil typisk være behov for en prækvalifikation efter de samme principper som ved et begrænset udbud.

Det centrale punkt, er at tilbudsgiverne får mulighed for at byde ind med løsningsforslag til hvordan fx en partnerskabsmodel kan se ud, og at ordregiver og de pågældende tilbudsgivere kan drøfte tilbudsgivernes forslag i en eller flere dialogrunder.

Det er erfaringerne hos de danske kommuner, at denne dialogform kan sikre at de rigtige og innovative løsninger bliver udviklet. Det er samtidig erfaringerne, at der typisk bliver udviklet løsningsforslag som kommunen ikke selv kunne have kravspecificeret.

Det er endvidere erfaringerne, at de almindelige bekymringer for at der ikke kan sikres tilstrækkelig gennemsigtighed mv. er helt grundløse. Det er naturligvis vigtigt, at ordregivere er bevidst om at sikre ligebehandlingen og gennemsigtigheden undervejs i dialogprocessen.

Det er KL's klare opfattelse, at der skal være en generel adgang til dialog på alle kontraktområder, og dialogen skal reguleres så lidt som muligt, så længe det sker med respekt for principperne om navnlig ligebehandling og gennemsigtighed.

18. Mener De, at de procedurer og redskaber, som er indeholdt i direktiverne til opfyldelse af særlige behov og til fremme af privat deltagelse i offentlige investeringer gennem offentlig-private partnerskaber (f.eks. dynamiske indkøbssystemer, konkurrencepræget dialog, elektroniske auktioner, projektkonkurrencer), bør bevares i deres nuværende form, ændres (hvis ja, hvordan) eller afskaffes?

KL mener, at de nuværende procedurer hverken sikrer den nødvendige effektivitet eller sikrer der bliver udviklet de rigtige løsninger.

Der henvises til svar på spørgsmål 17 og 20.

19. På grundlag af Deres erfaring med anvendelse af hasteproceduren i 2009 og 2010 ville De da anbefale en generalisering af muligheden for at afkorte tidsfristerne under visse omstændigheder? Ville dette efter Deres mening være muligt uden at sætte kvaliteten af tilbuddene over styr?

Det er KL's opfattelse, at den nuværende regulering af minimumstidsfrister er tilstrækkelig. Hasteproceduren bør kun anvendes i særlige tilfælde.

20. Ville De støtte flere forhandlinger i offentlige indkøbsprocedurer og/eller en generalisering af anvendelsen af udbud med forhandling efter forudgående udbudsbekendtgørelse?

Der bør være åben adgang til udbud med forhandling i det klassiske udbudsdirektiv på samme måde, som det er tilfældet med forsyningsvirksomhedsdirektivet.

Der findes ingen saglige argumenter for at kontrakter på det klassiske område ikke skal have en forhandlingsadgang. KL er ikke bekendt med, at der findes forskning eller andre typer dokumentation, der tilsiger, at forhandlingsadgangen på forsyningsområdet generelt bliver misbrugt eller fører til dårligere resultater.

Der findes derimod utallige eksempler på, at der kan være behov for en forhandling om forskellige elementer i en aftale. Forhandling vil give en fleksibilitet, der kan sikre, at der dels findes de rigtige løsninger, og dels at offentlige ordregivere får mest muligt for pengene.

Dertil kommer at den generelle adgang til dialog før, under og efter et udbud bør styrkes markant. Og der bør være generel adgang til udbudsformen konkurrencepræget dialog, jf. bemærkningerne til spørgsmål 16.

21. Mener De i sidstnævnte tilfælde, at dette bør være en mulighed for alle typer af kontrakter/alle typer af ordregivende myndigheder eller kun under visse omstændigheder?

Ja, det bør være en mulighed for alle typer kontrakter.

22. Er De enig i, at generaliseret anvendelse af udbud med forhandling kan indebære en risiko for misbrug/forskelsbehandling? Ud over de beskyttelsesforanstaltninger, som allerede findes i direktiverne for udbud med forhandling, ville det da være nødvendigt med yderligere beskyttelsesforanstaltninger vedrørende gennemsigtighed og ikke-forskelsbehandling for at kompensere for et højere niveau af skønsbeføjelser? Hvis ja, hvilke yderligere beskyttelsesforanstaltninger kunne De da forestille Dem?

Nej, det vil ikke være nødvendigt med yderligere beskyttelsesforanstaltninger. De nuværende foranstaltninger i direktiverne er tilstrækkelige.

23. Mener De, at det ville være hensigtsmæssigt at anvende forenklede procedurer til indkøb af kommercielle varer og tjenesteydelser? Hvis ja, hvilken form for forenkling vil De da foreslå?

Der er ikke grundlag for at indføre særlige nye procedurer på de områder som i dag er undtaget fra normale udbudsprocedurer grundet at de er indkøbt fra varebørser, spotmarkeder e.l.

24. Ville De støtte en mere fleksibel proces for tilrettelæggelse og rækkefølge af undersøgelsen af udvælgelses- og tildelingskriterier som led i indkøbsproceduren? Mener De i så fald, at det bør være muligt at undersøge tildelingskriterierne inden udvælgelseskriterierne?

Ja. Det er KL's opfattelse, at der er et stort behov for at afbureaukratisere processen omkring udvælgelse og tildeling. Det bør bestemt være muligt som foreslået i grønbogen, at tilrettelægge en mere fleksibel procedure for sekvenseringen af udvælgelse og tildeling.

25. Mener De, at det i undtagelsestilfælde kan være berettiget at tillade ordregivende myndigheder at tage højde for kriterier, der vedrører tilbudsgiveren selv, i tildelingsfasen? Hvis ja, i hvilke tilfælde, og hvilke yderligere beskyttelsesforanstaltninger ville efter Deres mening være nødvendige for at sikre retfærdighed og objektivitet i beslutningen om tildeling i et sådant system?

Ja. Det bør være muligt at inddrage tilbudsgivernes personlige forhold og tidligere performance i tildelingen.

Det bør eksempelvis være muligt at lægge vægt på hvordan tilbudsgiver har løst tilsvarende opgaver. Der er mange eksempler på, at tilbudsgivere lover for meget i deres tilbud, som efterfølgende ikke kan leveres. Grundet den nuværende indretning af tildelingen, så vil det ofte i praksis ikke være muligt at gardere sig mod denne type tilbud.

26. Mener De, at direktivet udtrykkeligt skal tillade, at der tages højde for tidligere erfaring hos en eller flere tilbudsgivere? Hvis ja, hvilke beskyttelsesforanstaltninger er der da behov for for at forebygge forskelsbehandling?

Ja. Det bør være muligt. Der henvises i øvrigt til spørgsmål 25.

Der er ikke brug for særlige beskyttelsesforanstaltninger i den forbindelse. Sådanne foranstaltninger vil i praksis skabe tvivl om, hvornår og hvordan man kan benytte tidligere erfaringer som tildelingskriterium.

27. Mener De, at der er behov for særlige regler for forsyningsvirksomhedernes indkøb? Bliver der i de forskellige regler for forsyningsvirksomheder og offentlige virksomheder taget tilstrækkeligt højde for forsyningsvirksomhedernes særlige indkøb?

Det er KL's opfattelse, at der også på forsyningsvirksomhedsdirektivets område bør ske en udvidelse af mulighed for dialog.

2.2. Særlige instrumenter for små ordregivende myndigheder

28. Mener De, at reglerne for offentlige indkøb er passende eller omvendt ikke passer til små ordregivende myndigheders behov? Begrund venligst Deres svar.

Det er KL's opfattelse, at det nuværende udbudsregime er alt for komplekst. Svaret bør være en afbureaukratisering der gælder for hele den offentlige sektor, og ikke for udvalgte dele af den offentlige forvaltning.

Svaret er endvidere en markant forhøjelse af tærskelværdierne for varer og tjenesteydelser til samme niveau som er gældende i forsyningsvirksomhedsdirektivet.

29. Vil De i så fald støtte regler om en forenklet procedure for relativt små kontrakttildelinger fra lokale og regionale myndigheder? Hvad karakteriserer efter Deres mening sådanne forenklede regler?

Der henvises til spørgsmål 28.

30. Mener De, at Domstolens retspraksis som redegjort i Kommissionens fortolkningsmeddelelse giver tilstrækkelig juridisk sikkerhed for tildeling af kontrakter under direktivernes tærskelværdier? Eller mener De, at der kan være behov for yderligere vejledning, f.eks. om tilkendegivelser af en eventuel grænseoverskridende interesse eller et andet EU-initiativ? På hvilke punkter ville De skønne dette relevant eller nødvendigt?

Det vil være udmærket hvis Kommissionen udarbejder vejledninger mv. der præciserer EU-domstolens retspraksis. Der er dog ikke behov for ny regulering af kontrakter som falder uden for udbudsdirektivernes anvendelsesområde.

2.3. Samarbejde mellem offentlige organisationer

31. Mener De i lyset af ovenstående, at det er en god idé at etablere retsregler på EU-plan vedrørende anvendelsesområdet og kriterierne for samarbejde mellem offentlige organisationer?

Det er KL's opfattelse, at EU-domstolens retspraksis skaber tilstrækkelig klarhed på EU-plan. Der er ikke behov for, at udvikle yderligere EU-regulering på dette område.

31. Er De enig i, at konceptet med visse fælles kriterier for fritagne former for samarbejde mellem offentlige organisationer bør udvikles? Hvilke elementer vil efter Deres mening være de vigtigste i et sådant koncept?

Der skal ikke indføres særlige kriterier for samarbejde mellem offentlige myndigheder.

De danske kommuner ønsker en fri adgang til at organisere sig på den mest effektive og hensigtsmæssige måde, herunder etablere tværkommunale samarbejder mv., uden at det har udbudsretlige konsekvenser.

EU's udbudsdirektiver må på ingen måde være en forhindring for en effektiv indretning af den offentlige sektor, herunder organisering i tværkommunale samarbejder. Samarbejder mellem kommuner og andre myndighedsniveauer har typisk det formål at høste stordriftsfordele eller kvalitetsmæssige fordele ved at være organiseret i fællesskab.

32. Eller foretrækker De særlige regler for forskellige former for samarbejde i overensstemmelse med Domstolens retspraksis (f.eks. internt og horisontalt samarbejde)? Hvis ja, forklar da venligst hvorfor, og hvilke regler.

Der henvises til spørgsmål 30 og 31.

33. Bør EU's regler ligeledes omfatte overførsel af kompetencer? Begrund venligst Deres svar.

Nej. Der henvises til spørgsmål 30 og 31.

2.4. Passende værktøjer til koncentration af efterspørgsel/fælles indkøb

34. Støtter De generelt en større koncentration af efterspørgslen/mere fælles indkøb? Hvilke fordele/ulemper kan De se?

Ja, det er i mange tilfælde helt nødvendigt, at lokale myndigheder samler deres indkøb i større kontrakter for at opnå de ønskede besparelser og effektiviseringer. Der er i Danmark særdeles gode erfaringer hermed, uden at konkurrencen på lang sigt har lidt skade.

Det bør være et nationalt anliggende i givet fald at regulere, hvis der inden for bestemte områder viser sig et behov for at tage særlige hensyn.

35. Findes der efter Deres mening hindringer for en effektiv koncentration af efterspørgslen/fælles indkøb? Mener De, at de instrumenter, som disse direktiver tilvejebringer for koncentration af efterspørgslen (indkøbscentraler, rammekontrakter), fungerer godt og er tilstrækkelige? Hvis ikke, hvordan bør disse instrumenter da ændres? Hvilke andre instrumenter eller bestemmelser er nødvendige efter Deres mening?

Den nuværende regulering af rammeaftaler er alt for restriktiv.

For det første bør den nuværende restriktion på 48 måneder for rammeaftaler ophæves eller som minimum fastsættes til 6 år. Der er intet sagligt argument for, at rammeaftaler maksimalt må være 48 måneder. På en række områder, fx it-området, er skifteomkostningerne så omfattende, at de ikke kan afskrives over 48 måneder.

For det andet bør det være muligt for indkøbssamarbejder at sikre en løbende tilmelding til rammeaftaler. Dette kan ske på baggrund af en procedure som ordregivere melder ud i annoncering af udbuddet. Det nuværende system med at der skal være fuld klarhed over hvilke myndigheder der står bag et udbud er alt for stift.

I mange tilfælde betyder det, at offentlige udbydere ikke får de optimale aftaler, fx hvis de for sent bliver opmærksom på et fælles udbud. I disse tilfælde vil fx en kommune være tvunget til at stå uden for en effektiv indkøbsaftale, der sparer det offentlige for mange udgifter.

For det tredje, bør det for navnlig indkøbscentraler være muligt at have en mere fleksibel tilgang til spørgsmålet om direkte tildeling eller mini-udbud i rammeaftaler med flere leverandører. Det er et urimeligt krav at stille, at man på forhånd skal lægge sig fast på om man indenfor en rammeaftale vil benytte direkte tildeling eller mini-udbud. For indkøbscentraler vil det i praksis være behovene for den enkelte kommune, som afgør om direkte tildeling eller mini-udbud er den optimale løsning.

For det fjerde udgør udbudsdirektiverne en stor forhindring ved udbud med mange varenumre (sortimentsudbud). Det bør præciseres i udbudsdirektivet, at det skal være muligt at tildele en aftale ud fra et mindre udvalg af varer, som ikke nødvendigvis er kendt af leverandører forud for afgivelsen af tilbud.

Det er i dag et stort problem, at leverandørerne afgiver konkurrencedygtige priser på de varer, hvor de bliver målt i forhold til tildelingen, men afgiver dårlige priser på de vareområder, som ikke indgår i tildelingen.

36. Mener De, at en større koncentration af efterspørgslen/fælles indkøb kan medføre en risiko med hensyn til at begrænse konkurrencen og hindre SMV'ers adgang til offentlige kontrakter? Hvis ja, hvordan kan en eventuel risiko så mindskes?

Der er naturligvis en risiko for markedskoncentration. Det bør derfor indskærpes, at de nationale konkurrencemyndigheder har en vigtig opgave med løbende at sikre at konkurrence er tilstrækkelig.

Der skal ikke indføres særlige regler som led i EU's udbudsdirektiver. Det vil i praksis være umuligt at lovgive sig ud af denne problemstilling.

37. Mener De, at fælles offentlige indkøb vil være mere velegnet for bestemte produktområder end andre? Hvis ja, angiv da venligst nogle af disse områder og årsagerne dertil.

De danske erfaringer viser, at fællesoffentlige indkøb er mest velegnede på standardiserede vareindkøb.

Der vil dog også være mulighed for at opnå fordele på en lang række andre øvrige områder. De danske kommuner har således gode erfaringer med fælles udbud på tjenesteydelsesområdet, fx udbud af vikarservice.

38. Er der efter Deres mening specifikke problemer i forbindelse med grænseoverskridende fælles indkøb (f.eks. med hensyn til gældende lovgivning og klageprocedurer)? Mener De specifikt, at Deres nationale lovgivning tillader, at en ordregivende myndighed bliver underkastet en klageprocedure i andre medlemsstater?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål

2.5. Håndtering af problemer i forhold til kontraktens udførelse

40. Bør direktiverne om offentlige indkøb regulere spørgsmålet om omfattende ændringer af en kontrakt, mens den stadig er i kraft? Hvis ja, hvilken form for præcisering vil De da foreslå?

Nej. Det bør tværtimod præciseres, at EU's udbudsdirektiver alene regulerer processen frem til aftaleindgåelsen.

41. Hvis der skal tilrettelægges et nyt udbud efter en ændring af en eller flere vigtige betingelser, vil det da være på sin plads at anvende en mere fleksibel procedure? Hvilken procedure kunne det være?

Ja. Udbud efter forhandling vil være oplagt.

42. Mener De, at EU-regler om ændringer i forbindelse med kontraktens udførelse ville have en merværdi? Hvis ja, hvad ville merværdien af regler på EU-plan da være? Bør EU's regler især indeholde bestemmelser om de ordregivende myndigheders udtrykkelige forpligtelse eller ret til at ændre leverandør/ophæve kontrakten under visse omstændigheder? Hvis ja, under hvilke omstændigheder? Bør EU endvidere fastlægge specifikke procedurer for, hvordan den nye leverandør skal/kan udvælges?

Nej. Det vil ikke bidrage med merværdi at indføre nye regler om ændring af aftaler.

43. Er De enig i, at der i EU's direktiver om offentlige indkøb bør stilles krav om, at medlemsstaternes nationale lovgivning skal give ret til at annullere

lere kontrakter, som er tildelt i strid med lovgivningen om offentlige indkøb?

Nej. Det bør være medlemslandenes eget anliggende hvordan situationer om annullation skal håndteres. En EU-regulering af disse spørgsmål forudsætter, at man sætter medlemslandenes regulering af kontrakter ud af kraft.

44. Mener De, at visse aspekter af kontraktens udførelse – og hvilke – bør reguleres på EU-niveau. Begrund venligst Deres svar.

Nej. Der er ikke behov for yderligere regulering på fællesskabsniveau på dette område. Det er medlemslandenes eget anliggende at regulere kontraktudførelsen.

45. Mener De, at ordregivende myndigheder bør have større mulighed for at øve indflydelse på den valgte tilbudsgivers underentreprise? Hvis ja, hvilke instrumenter foreslår De da?

Ja. De nuværende regler betyder, at det kan være svært at undgå situationer hvor man tildeler en aftale til en hovedleverandør, som efterfølgende benytter underleverandører i et omfang som ikke er ønskeligt eller hensigtsmæssigt.

Dette bør analyseres nærmere. Der bør tages hensyn til navnlig det offentlige behov for klarhed over hvem der løser opgaven.

3. ET MERE TILGÆNGELIGT EUROPÆISK INDKØBSMARKED

46. Mener De, at de gældende direktiver gør det muligt for økonomiske aktører at benytte sig fuldt ud af indkøbsmulighederne i det indre marked? Hvis ikke: Hvilke bestemmelser er efter Deres mening ikke korrekt tilpasset de økonomiske aktørers behov og hvorfor?

Det burde overvejes at lave en fælleseuropæisk frivillig database for annonceringer og udbud der falder uden for udbudsdirektivernes anvendelsesområde. Det vil skabe mere gennemsigtighed for SMV'ere og større konkurrence. Der skal imidlertid ikke indføres nye fællesskabsregler for denne type aftaler.

3.1. Bedre adgang for SMV'er og nystartede virksomheder

47. Mener De, at EU's regler om og politik for offentlige indkøb allerede er tilstrækkeligt SMV-venlige? Eller mener De omvendt, at visse af direktivets regler bør revideres, eller at der bør indføres yderligere foranstaltninger for at fremme SMV'ers deltagelse i offentlige indkøb? Begrund venligst Deres valg.

Nej. De nuværende udbudsregler er i praksis en stor barriere for SMV'ere. EU-udbud er ofte så bureaukratisk, at SMV'ere ikke magter at afgive tilbud.

Der er behov for afbureaukratisering i relation til udbudsformer, processuelle bestemmelser mv., jf. navnlig KL's forslag til åben adgang til udbud efter forhandling og bredere adgang til dialog.

48. Mener De, at visse af de foranstaltninger, som er fastlagt i kodeksen for bedste praksis, bør gøres obligatoriske for ordregivende myndigheder, som f.eks. opdeling i partier (med visse forbehold)?

Nej. Der er ikke behov for mere regulering af indkøbsområdet på fællesskabsniveau.

49. Mener De, at reglerne vedrørende valg af tilbudsgiver medfører en uforholdsmæssig stor byrde for SMV'er? Hvis ja, hvordan kan disse regler lempes uden at sætte garantier for gennemsigtighed, ikke-forskelsbehandling og kvalitetsgennemførelse af kontrakter over styr?

Problemet i dag er, at der er en alt for begrænset adgang til dialog og forhandling. Det indebærer, at offentlige udbydere ofte er tvunget til at beskrive mange krav. Det fører igen til, at tilbudsgiverne bliver belastet med at skulle forholde sig til mange krav, som ikke er nødvendige.

Der er brug for, at man i langt højere grad får mulighed for at bruge dialog og forhandling som redskab til at sikre, at tilbudsgiverne kan byde ind med de nyeste løsninger. Det vil kunne reducere udbydernes krav og leverandørens arbejde med at dokumentere krav mv.

50. Vil De tilslutte Dem en løsning, hvor det kun er udvalgte kandidater/den valgte tilbudsgiver, der skal indsende og verificere dokumentation?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

51. Mener De, at egenerklæringer er en hensigtsmæssig måde at lette den administrative byrde på, hvad angår beviser på udvælgelseskriterier, eller er de ikke pålidelige nok til at erstatte attester? Hvor kunne egenerklæringer være nyttige (navnlig i forbindelse med selve virksomheden), og hvor ikke?

Ja. Det er en oplagt mulighed for at reducere leverandørernes administrative omkostninger. Det skal dog fortsat være muligt for offentlige udbydere at forlange bestemte typer af dokumentation.

52. Er De enig i, at alt for strenge omsætningskrav som dokumentation for økonomisk formåen er problematisk for SMV'er? Bør EU-lovgivningen indeholde en øvre grænse for at sikre proportionalitet i udvælgelseskriterierne (f.eks.: den maksimale krævede omsætning må ikke overstige et vist multi-

plum af kontraktværdien)? Vil De foreslå andre instrumenter for at sikre, at udvælgelseskriterierne står i forhold til kontraktens værdi og genstand?

Nej. EU's udbudsdirektiver bør ikke begrænse offentlige udbyderes ret til at fastsætte saglige krav til omsætning og andre typer af økonomiske nøgletal.

Det er KL's holdning, at det er helt afgørende at offentlige udbydere kan fastsætte et bestemt niveau for økonomisk formåen.

53. Hvad er fordele og ulemper ved, at medlemsstaterne får mulighed for at tillade eller kræve af deres ordregivende myndigheder, at de forpligter den valgte tilbudsgiver til at give en vis del af hovedkontrakten i underentreprise til tredjeparter?

Der vil ikke være fordele ved en sådan model.

Der vil til gengæld være en række alvorlige ulemper ved på denne måde at tvinge offentlige udbydere til at anvende en vis andel mindre leverandører. Der vil være en række situationer hvor det vil være potentielt katastrofalt at skulle dele ansvaret mellem en hoved- og en underentreprenør. Det vil derudover give en del mere administrativt besvær at skulle håndtere flere kontraktparter.

KL kan ikke støtte, at der bliver mulighed for, at medlemslandene kan tilvælge en sådan model med tvang.

3.2. Sikring af retfærdig og effektiv konkurrence

54. Er De enig i, at offentlige indkøb kan have en betydelig virkning på markedets struktur, og at indkøbere, hvor det er muligt, bør søge at tilpasse deres indkøbsstrategier for at bekæmpe konkurrencebegrænsende strukturer?

Fællesskabslovgivningen skal ikke regulere det offentliges mulighed for at hjemtage storkøbsfordele ved fx at benytte indkøbsfællesskaber.

Det er et anliggende for nationale konkurrencemyndigheder at forholde sig til om konkurrencen fungerer hensigtsmæssigt.

55. Mener De, at de europæiske regler om og den europæiske politik for offentlige indkøb bør omfatte (valgfrie) instrumenter for at fremme sådanne konkurrencebefordrende indkøbsstrategier? Hvis ja, hvilke instrumenter foreslår De da?

Det bør være et nationalt anliggende at regulere forhold vedrørende indkøbsstrategier.

56. Mener De i denne henseende, at der er behov for mere specifikke instrumenter for at tilskynde tilbudsgivere fra andre medlemsstater til at deltage? Hvis ja, beskriv dem venligst.

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

57. Mener De, at den gensidige anerkendelse af attester skal forbedres? Vil De støtte oprettelsen af et prækvalifikationssystem for hele Europa?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

58. Hvordan foreslår de, at spørgsmålet om sprogbarrierer håndteres? Mener De, at ordregivende myndigheder bør forpligtes til at udarbejde udbudsspecifikationer for kontrakter med en høj værdi på et andet sprog eller acceptere tilbud på andre sprog?

Nej. Det vil være en voldsom administrativ belastning for offentlige udbydere at kræve, at fx danske ordregivere skal forpligtes til at modtage tilbud på tysk, engelsk eller fransk.

Det vil i stort omfang begrænse incitamentet til at konkurrenceudsætte opgaver, der kan udføres in-house.

59. Hvilke instrumenter kan regler om offentlige indkøb omfatte for at forebygge forekomsten af dominerende leverandører? Hvordan kan ordregivende myndigheder beskyttes bedre mod dominerende leverandørers magt?

De bedste løsninger er at give offentlige udbydere åben adgang til at benytte udbud efter forhandling.

60. Mener De, at der bør indføres stærkere beskyttelsesforanstaltninger mod konkurrencebegrænsende adfærd i udbudsprocedurer i EU's regler om offentlige indkøb? Hvis ja, hvilke nye instrumenter/bestemmelser foreslår De da?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

3.3. Indkøb i tilfælde af manglende konkurrence/eksklusive rettigheder

61. Mener De, at tildelingen af eksklusive rettigheder kan udgøre en risiko for fair konkurrence på indkøbsmarkederne?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

62. Hvilke instrumenter vil De i så fald foreslå for at mindske denne risiko/sikre fair konkurrence? Mener De, at EU's indkøbsregler bør gøre det muligt at tildele kontrakter uden indkøbsprocedure på grundlag af eksklusi-

ve rettigheder, udelukkende på den betingelse, at den pågældende eksklusive rettighed selv er tildelt i et gennemsigtigt udbud?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

4. STRATEGISK BRUG AF OFFENTLIGE INDKØB TIL HÅNDBLING AF NYE UDFORDRINGER

4.1. "Hvordan foretages indkøb" for at nå Europa 2020-målene

63. Mener De, at reglerne om tekniske specifikationer i tilstrækkelig grad åbner op for overvejelser vedrørende andre politikmål?

Det er KL's opfattelse, at der generelt er fornuftig adgang til at inkludere fx miljø- og sociale forhold i de tekniske specifikationer.

64. Er De enig i, at muligheden for at definere tekniske specifikationer som en angivelse af funktionsdygtighed eller funktionelle krav bedre vil sætte de ordregivende myndigheder i stand til at opfylde deres politiske behov i forhold til at definere dem som strenge tekniske krav?

Det bør ikke være obligatorisk at skulle benytte funktionskrav e.l. som led i de tekniske specifikationer. I en række tilfælde vil der være behov for at definere processuelle krav til kontraktens udførelse. Derudover er brug af funktionskrav ofte ensbetydende med et stort dokumentationsbehov eller vil forudsætte standarder for kvalitet mv., som på en lang række områder ikke er til stede.

65. Mener De f.eks., at ordregivende myndigheder i tilstrækkelig grad udnytter mulighederne i artikel 23 i direktiv 2004/18/EF vedrørende kriterier om adgangsmuligheder⁸⁰ for handicappede eller design for samtlige brugere? Hvis nej, hvad skal der så gøres:

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

66. Mener De, at nogle af procedurerne i de gældende direktiver⁸¹ (som f.eks. konkurrencepræget dialog, projektkonkurrencer) er særligt hensigtsmæssige, når der skal tages højde for miljø-, social-, adgangs- og innovationspolitikker?

KL mener ikke at konkurrencepræget dialog tager højde for de behov ordregiverne har. Der henvises til spørgsmål 17.

67. Hvilke ændringer af procedurerne vil De foreslå i forhold til de gældende direktiver med henblik på at sikre størst muligt hensyntagen til ovennævnte politikmål, samtidig med at princippet om ikke-forskelsbehandling og gennemsigtighed respekteres, så der sikres ensartede vilkår for alle euro-

pæriske virksomheder? Kan brugen af innovative informations- og kommunikationsteknologier hjælpe indkøbere med at opfylde Europa 2020 målene?

Det er helt afgørende at der bliver åbnet for dialog mellem udbydere og tilbudsgivere. Fremme af innovation forudsætter at der kan gennemføres dialog før, under og efter et udbud. Der henvises til spørgsmål 17.

68. Kender De til sager, hvor en begrænsning over for lokale eller regionale leverandører kan berettiges af lovlige og objektive årsager, som ikke er baseret på rent økonomiske hensyn?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

69. Mener De, at politikrelaterede hensyn, som f.eks. miljø-, social- og innovationspolitikker, bedre kunne imødekommes, hvis brugen af udbud efter forhandling efter offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse blev tilladt som standardprocedure? Eller ville risikoen for forskelsbehandling og konkurrencebegrænsning være for stor?

Ja. Det er KL's holdning, at der skal være åben adgang til udbud efter forhandling, jf. spørgsmål 20. Denne udbudsform vil være oplagt på områder med et stort behov for innovation.

70. Hvilke nyttige eksempler på tekniske kompetencer eller andre udvælgelseskriterier vil De foreslå med henblik på at styrke opnåelsen af mål, som f.eks. miljøbeskyttelse, fremme af social inddragelse, bedre tilgængelighed for handicappede og styrkelse af innovation?

Det vil være oplagt, at man kan blive udvalgt på baggrund af leverandørens evne til at innovere og udvikle nye løsninger. Derudover vil det være relevant at inddrage leverandørernes præstationer fra tidligere kontrakter mv.

71. Kriteriet om det økonomisk mest fordelagtige tilbud synes at være mest velegnet til opfyldelse af andre politikmål. Mener De, at det for at tage højde for sådanne politikmål ville være mest hensigtsmæssigt at ændre de eksisterende regler (for visse typer kontrakter/visse specifikke sektorer/under visse omstændigheder):

Det er KL's holdning, at det nuværende krav om at der skal være en direkte kobling mellem tildelingskriteriet og kontraktens genstand reelt gør det umuligt at skabe konkurrence om fx sociale hensyn.

KL ønsker at denne begrænsning bliver ophævet, således at det fremover vil være muligt at inddrage sociale tildelingskriterier i kontrakter hvor der ikke er en direkte kobling til kontraktens genstand.

71.1.1. kun at afskaffe kriteriet om den laveste pris

Nej. Det skal fortsat være muligt at tildele en kontrakt på baggrund af laveste pris. Det skal fortsat være op til ordregivere at fastsætte det eller de kriterier som er nødvendige for at indfri ordregivers mål.

71.1.2. at begrænse brugen af priskriteriet eller den vægt, de ordregivende myndigheder kan tildele prisen

Nej. Ordregiver skal have mulighed for at fastsætte vægtningen mellem pris og øvrige kriterier. Det vil være en helt unødigt bureaukratisering, at der på EU-niveau fastsættes regler for vægtningen mellem kriterier.

Der gøres opmærksom på, at vægtningen ikke i alle tilfælde siger noget om et udbuds fokus på fx miljø. Disse spørgsmål kan være håndteret andet sted.

71.1.3. at indføre en tredje mulighed for tildelingskriterier ud over den laveste pris og det økonomisk mest fordelagtige tilbud? Hvis ja, hvilket alternativt kriterium vil De så foreslå, som kan sikre en mere effektiv opfyldelse af andre politikmål og garantere lige vilkår og fair konkurrence mellem europæiske virksomheder?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

72. Mener De, den score, der kan tildeles f.eks. miljømæssige, sociale eller innovative kriterier, under alle omstændigheder skal begrænses til et angivet maksimum, så dette kriterium ikke bliver vigtigere end effektivitets- eller omkostningskriteriet?

Nej. Det er ordregivers frie ret at afgøre sammensætningen af tildelingskriterier. Det er et politisk spørgsmål hos den enkelte ordregiver hvordan sammensætningen af tildelingskriterier skal være.

En regulering af dette spørgsmål vil føre til meget u hensigtsmæssige resultater og være en helt unødigt regulering på EU-niveau. En regulering af dette spørgsmål vil fratage folkevalgte politikere deres ansvar for at få opgaver udført til det service- og kvalitetsniveau, som er politisk fastsat.

73. Mener De, at muligheden for at lade tildelingsfasen omfatte miljømæssige og sociale kriterier er forstået og anvendes? Mener De, at denne mulighed skal tydeliggøres i direktivet?

Det vil være hensigtsmæssigt med en præcisering af de muligheder der er tilstede i dag, for at inddrage fx miljømæssige og sociale tildelingskriterier. Kravet om en direkte kobling til kontraktens genstand skal imidlertid fjernes i den forbindelse.

74. Skal det efter Deres mening være obligatorisk at tage hensyn til livscyklusomkostninger ved konstatering af, hvad der er det økonomisk mest fordelagtige tilbud, navnlig i tilfælde af store projekter? Er det i dette

tilfælde nødvendigt/passende, at Kommissionens tjenestegrene udvikler en metode til livscyklusbaseret omkostningsberegning?

Nej. Inddragelse af livscyklusomkostninger er i mange tilfælde en god vej til at sikre bl.a. et totaløkonomisk perspektiv. Det forudsætter imidlertid at der er baseret på frivillighed, og ikke på tvang.

75. Bestemmelser om kontraktens udførelse er den mest velegnede fase til at inddrage sociale hensyn vedrørende beskæftigelses- og arbejdsforholdene for de arbejdstagere, der er involveret i gennemførelsen af kontrakten. Er De enig i det? Hvis ikke, bedes De angive den bedste alternative løsning.

De danske kommuner har siden 2000 arbejdet med sociale klausuler i navnlig tjenesteydelseskontrakter. Der er gode erfaringer med den tilgang.

Det er imidlertid KL's opfattelse, at det vil styrke kommunernes arbejde med sociale hensyn, såfremt der tillige bliver en direkte adgang til at inddrage sociale hensyn i tildelingskriterierne, dvs. uden at der stilles særlige krav om kobling til kontraktens genstand. Dette er en af KL's politiske prioriteter at få ændret dette som led i revision af EU's udbudsdirektiver.

76. Hvilken form for bestemmelser om kontraktens udførelse ville efter Deres mening være særlig passende, hvad angår hensyn til sociale og miljømæssige forhold samt energieffektivitet?

De danske kommuner har arbejdet med en model hvor det sociale hensyn indføres som kontraktvilkår (dvs. også er en del af udbudsmaterialet), at leverandøren fx skal ansætte et bestemt antal personer på særlige vilkår, typisk ledige. Persongrupperne er objektivt definerede i udbudsmaterialet. Denne model har fungeret godt i Danmark.

77. Bør visse generelle bestemmelser om kontraktens udførelse, navnlig bestemmelser vedrørende beskæftigelses- og arbejdsforholdene for de arbejdstagere, der er involveret i gennemførelsen af kontrakten, allerede angives på EU-plan?

Der er ikke behov for fællesskabsregulering af dette spørgsmål.

78. Mener De, at den gældende ramme for offentlige indkøb i EU skal tillade, at specifikke løsninger omhandler undersøgelsen af kravene i hele forsyningskæden? Hvis ja, hvilke løsninger vil De så foreslå i den forbindelse?

Nej. Der er ikke behov for fællesskabsregulering af dette spørgsmål. Det vil føre til øget bureaukrati og hæmme SMV'ernes mulighed for at deltage i offentlige udbud. Det bør være op til medlemslandene at fastsætte regler for dette.

79. Hvad er den bedste måde, hvorpå ordregivende myndigheder kan hjælpes med at verificere kravene? Vil udviklingen af "standardiserede" overensstemmelsesvurderinger og dokumentation samt mærkning lette deres arbejde? Hvis denne fremgangsmåde vedtages, hvad kan der så gøres for at minimere den administrative byrde?

Der er i Danmark gode erfaringer med at bruge offentlige nationale certifikater (Serviceattest) der udsteder bevis for leverandørens personlige forhold.

80. Nogle interessenter foreslår at slække eller endda helt fjerne betingelsen om, at ordregivende myndigheders krav skal være knyttet til kontraktens genstand (der kan f.eks. stilles krav om, at tilbudsgiverne har indført en ligestillingspolitik eller ansætter en bestemt procentdel af bestemte kategorier af mennesker, som f.eks. jobsøgende, handicappede osv.). Er De enig i dette forslag? Hvilke fordele eller ulemper ville der efter Deres mening være ved at fjerne eller slække tilknytningen til kontraktens genstand?

KL er enig i dette synspunkt. Krav om kobling til kontraktens genstand bør ophæves. Der henvises til svar på spørgsmål 71.

81. Hvis tilknytningen til kontraktens genstand skal slækkes, hvilke korrigerende foranstaltninger skal der evt. indføres med henblik på at mindske risiciene for forskelsbehandling og betydelig begrænsning af konkurrencen?

Der er ikke behov for yderligere beskyttelsesforanstaltninger, udover den regulering der i forvejen findes. Der tænkes her navnlig på ligebehandlingsprincippet og princippet om gennemsigtighed.

82. Mener De, at små og mellemstore virksomheder kan have problemer med at overholde de forskellige krav? Hvis ja, hvordan skal disse problemer så løses efter Deres mening?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

83. Hvis De mener, at tilknytningen til kontraktens genstand skal fjernes/slækkes, i hvilke faser i indkøbsprocessen skal det så ske?

83.1. Bør kravet om, at specifikationer vedrørende proces- og produktionsmetoder skal være knyttet til produktets karakteristika ved definitionen af tekniske specifikationer, lempes, så det bliver muligt at medtage elementer, der ikke afspejles i produktets karakteristika (ved indkøb af kaffe kan det f.eks. være krav om, at leverandøren betaler producenterne en præmie, der investeres i aktiviteter, der bidrager til den socialøkonomiske udvikling i lokalsamfundet)?

Ja, der er behov for en afbureaukratisering på dette punkt. Det vil give større mulighed for at inddrage relevante samfundsmæssige hensyn, herunder CSR-krav, ved fastlæggelse af krav til produktet eller ydelsen.

83.2. Mener De, at EU's regler for offentlige indkøb skal tillade, at de ordregivende myndigheder anvender udvælgelseskriterier baseret på virksomhedsmæssige karakteristika, der ikke er knyttet til kontraktens genstand (f.eks. krav om, at tilbudsgiverne har indført en ligestillingspolitik eller ansætter en bestemt procentdel af bestemte kategorier af mennesker, som f.eks. jobsøgende, handicappede osv.)?

Ja, der er behov for afbureaukratisering på dette punkt.

83.3. Mener De, at tilknytningen til kontraktens genstand skal fjernes/slækkes i tildelingsfasen med henblik på at inddrage andre politiske hensyn (f.eks. ekstra point til tilbudsgivere, der ansætter jobsøgende eller handicappede)?

Ja, der er behov for afbureaukratisering på dette punkt. Der henvises til øvrige svar, herunder spørgsmål 71.

83.3.1. Andre tildelingskriterier end den laveste pris/det økonomisk mest fordelagtige tilbud eller kriterier, der ikke er knyttet til kontraktens genstand, kan skabe yderligere forskel mellem anvendelsen af EU's regler for offentlige indkøb og EU's statsstøtteregler, så kontrakter, der tildeles på grundlag af andre kriterier end økonomiske kriterier, kan resultere i tildelingen af statsstøtte, som kan være problematisk i henhold til EU's statsstøtteregler. Er De enig i dette? Hvis ja, hvordan skal dette problem så løses?

KL er ikke bekymret for dette. EU's statsstøtte regler bør forhindre at der opstår en konkurrence på ulige vilkår.

83.4. Mener De, at EU's regler for offentlige indkøb skal tillade de ordregivende myndigheder at pålægge bestemmelser om kontraktens udførelse, som ikke er direkte knyttet til leveringen af de pågældende varer eller tjenesteydelser (f.eks. krav om, at ordregiveren tilbyder børnepasningsfaciliteter til de ansatte, eller at de tildeler en vis del af betalingen til sociale projekter)?

Ja, der er behov for afbureaukratisering på dette punkt.

4.2. "Hvad skal der indkøbes" til støtte for Europa 2020-målene

84. Mener De, at krav på EU-plan med hensyn til, hvad der skal indkøbes, er en god metode til at opnå andre politikmål? Hvilke primære fordele og ulemper er der ved en sådan tilgang? For hvilke specifikke produktområder, tjenesteydelser eller specifikke politikker kan krav med hensyn til, hvad der skal indkøbes, være nyttige? Begrund venligst Deres valg. Nævn nogle eksempler på medlemsstaters indkøbspraksis, der vil kunne genbruges på EU-niveau.

De danske kommuner støtter inddragelse af 2020-målene i offentlige indkøbsstrategier. Det er dog helt afgørende, at dette sker på frivilligt basis og ikke på grundlag af tvang eller kvoter.

85. Mener De, at yderligere krav med hensyn til, hvad der skal indkøbes, på EU-plan skal integreres i politikspecifik lovgivning (miljømæssig, energirelateret, social osv.) eller i stedet skal indføres via EU's generelle regler for offentlige indkøb?

Såfremt der er behov for en yderligere regulering af konkrete krav bør dette ske gennem sektorregulering, og ikke gennem EU's udbudsdirektiver. Der kan herigennem stilles krav, der er målrettet bestemte brancher eller produktionsområder.

Det vil medføre en helt urimelig bureaukratisering, såfremt det sker gennem udbudsdirektiverne.

86. Mener De, at krav med hensyn til, hvad der skal indkøbes, skal indføres på nationalt plan? Mener De, at sådanne nationale krav kan resultere i en potentiel fragmentering af det indre marked? Hvis ja, hvordan kan denne risiko så bedst begrænses?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

87. Mener De, at krav med hensyn til, hvad der skal indkøbes, skal omhandle krav til de ordregivende myndigheder vedrørende optagelsesniveauet (f.eks. for grønne offentlige indkøb), karakteristika for de varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsprojekter, de bør indkøbe, eller særlige krav, som der skal tages højde for som et af elementerne i tilbuddet?

KL mener ikke der skal indføres krav til hvordan offentlige indkøb konkret skal forfølge 2020-målene.

87.1. Hvilke manøvre muligheder skal de ordregivende myndigheder have, når de træffer indkøbsbeslutninger?

Det er KL's opfattelse, at offentlige indkøbere skal vide rammerne for at beslutte at forfølge bestemte mål der fremmer miljø, energieffektivisering og en positiv social udvikling.

87.2. Bør obligatoriske krav kun omfatte minimumsniveauet, så de enkelte ordregivende myndigheder kan fastlægge mere ambitiøse krav?

Der bør ikke fastsættes obligatoriske krav. Der er behov for at offentlige myndigheder selv beslutter hvilke mål de vil forfølge og hvordan de vil gøre det.

88. Hvilket instrument kan efter Deres mening bedst tage højde for den teknologiske udvikling, hvad angår den mest avancerede teknologi (f.eks. uddelegering af opgaven med at overvåge, hvilken teknologi der er blevet udviklet til den mest avancerede fase, eller krav til de ordregivende myndigheder om, at anvendelsen af den mest avancerede teknologi skal være et af tildelingskriterierne, osv.)?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

89. Indførelsen af obligatoriske kriterier eller obligatoriske mål med hensyn til, hvad der skal indkøbes, må ikke resultere i elimineringen af konkurrence på indkøbsmarkederne. Hvordan kan der tages hensyn til målet om ikke at eliminere konkurrencen ved fastlæggelsen af disse kriterier eller mål?

Det bør være de nationale konkurrencemyndigheder, der løbende holder øje med konkurrencesituationen på de forskellige markeder. Dette er efter KL's opfattelse det bedste instrument til at sikre en langsigtet god konkurrence.

Der gøres samtidig opmærksom på, at de offentlige udbydere har en stor egeninteresse i at konkurrencen er sund. Der er derfor ikke behov for fællesskabsregulering på dette punkt.

90. Mener De, at den administrative byrde vil blive øget, hvis der indføres krav med hensyn til, hvad der skal indkøbes, navnlig for små virksomheder? Hvis ja, hvordan kan denne risiko så mindskes? Hvilke gennemførelsesforanstaltninger og/eller hvilken vejledning skal ledsage sådanne krav?

Der er en risiko for dette. Erfaringerne fra de danske kommuner viser, at det ofte er SMV'ere som er mest omstillingsparate i forhold til nye krav af fx social og miljømæssig karakter.

91. Hvis De ikke er tilhænger af krav med hensyn til, hvad der skal indkøbes, er der så andre instrumenter (f.eks. anbefalinger eller andre incitamenter), som kan være passende?

Der er behov for, at det bliver synliggjort og dokumenteret hvad inddragelse af fx miljømæssige krav i konkrete udbydere betyder. Der opfordres til, at der på fællesskabsniveau sker en sådan dokumentation af god praksis, der forholder sig til konkrete effekter.

4.3. Innovation

Mener De, at der er behov for at fremme og stimulere innovation yderligere gennem offentlige indkøb? Hvilke incitamenter/foranstaltninger ville støtte og fremskynde offentlige myndigheders inddragelse af innovation?

Der er grundlæggende behov for at nytænke udbudsprocesserne i forhold til den måde som innovation fungerer på. Innovation er ikke lineær proces, hvor alt kan beskrives på forhånd.

De nuværende udbudsregler gør det vanskeligt at arbejde med mål om innovation. Det skyldes, at det ofte kan være svært at fastlægge kravene til fx et givent produkt på forhånd. Innovationsprocesser er vanskeligt at kombinere med skriftlige udbudsprocedurer, hvor der ikke er mulighed for dialog. Der er samtidig behov for en langt mere åben adgang til løbende at udvikle på et produkt indenfor rammerne af kontrakt.

92. Mener De, at konkurrencepræget dialog i tilstrækkelig grad beskytter intellektuelle ejendomsrettigheder og innovative løsninger, så det sikres, at tilbudsgiverne ikke fratages fordelene ved deres innovative idéer?

Ja, men der er behov for at nytænke den konkurrenceprægede dialog. Der henvises til øvrige bemærkninger herom i KL's høringssvar.

93. Mener De, at andre procedurer bedre kunne opfylde kravet om styrket innovation gennem beskyttelse af originale løsninger? Hvis ja, hvilken form for procedurer ville så være mest velegnet?

Ja, men der er behov for at nytænke den konkurrenceprægede dialog. Der henvises til øvrige bemærkninger herom i KL's høringssvar.

94. Kan prækommercielle indkøb, hvor de ordregivende myndigheder indkøber forsknings- og udviklingstjenesteydelser til udvikling af produkter, der endnu ikke findes på markedet, bruges som tilgang til at stimulere innovation? Er der behov for yderligere deling af bedste praksis og/eller benchmarking af praksisser for indkøb af F&U på tværs af medlemsstater med henblik på at fremme bredere anvendelse af prækommercielle indkøb? Kan der være andre måder, der ikke udtrykkeligt er omfattet af de eksisterende lovrammer, hvorpå ordregivende myndigheder kan anmode om udvikling af produkter eller tjenesteydelser, der endnu ikke er tilgængelige på markedet? Kan De se nogen specifikke måder, hvorpå ordregivende myndigheder kan tilskynde SMV'er og nystartede virksomheder til at deltage i prækommercielle indkøb?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

95. Er der behov for andre foranstaltninger med henblik på at fremme små og mellemstore virksomheders innovationskapacitet? Hvis ja, hvilke konkrete foranstaltninger vil De så foreslå?

Der er behov for en forenkling af udbudsprocedurerne så det fremover er muligt at tilrettelægge fleksible udbud, der rummer dialog.

Hvilke former for præstationsforanstaltninger vil De foreslå med henblik på at overvåge udviklingen og virkningen af innovative offentlige indkøb?
Hvilke oplysninger ville være nødvendige med henblik på disse præstationsforanstaltninger, og hvordan kan de indsamles, uden at de ordregivende myndigheder/økonomiske operatører bliver pålagt en ekstra byrde?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

96. Mener De, at der i højere grad skal tages hensyn til de særlige forhold i forbindelse med sociale tjenesteydelser i EU's regler om offentlige indkøb?
Hvis ja, hvordan skal dette så ske?

Ja. Med afsæt i de kommentarer der er givet til distinktionen mellem A- og B-tjenesteydelser er det KL's holdning, at der er stor forskel på sociale tjenesteydelser og fx tekniske tjenesteydelser. Sociale tjenesteydelser er bl.a. karakteriseret ved ofte at være personligt visiterede, og egner sig ikke til den tværnationale konkurrence.

Det er KL's klare opfattelse, at sociale tjenesteydelser fortsat ikke bør være omfattet af EU's udbudsdirektiver.

96.1. Mener De, at visse aspekter vedrørende indkøb af sociale tjenesteydelser i højere grad bør reguleres på EU-plan med det formål at forbedre kvaliteten af disse tjenesteydelser yderligere? Overvej navnlig følgende:

96.1.1. Bør direktiverne forbyde kriteriet om laveste pris for tildeling af kontrakter/begrænse anvendelsen af priskriteriet/begrænse den vægt, som ordregivende myndigheder kan tillægge prisen/indføre en tredje mulighed for tildelingskriterier ud over laveste pris og økonomisk mest fordelagtige tilbud?

Dette spørgsmål skal ikke reguleres på EU-niveau. Det vil være skadeligt, såfremt offentlige udbydere af sociale tjenesteydelser bliver begrænset af en sådan regulering.

Opmærksomheden henledes på, at der på visse sociale områder bliver tildelt aftaler på baggrund af pris alene, men såfremt der er defineret strenge kvalitetsmæssige krav, er dette ikke et problem.

96.1.2. Bør direktiverne tillade, at kontrakter vedrørende sociale tjenesteydelser reserveres til almennyttige organisationer/bør sådanne organisationer nyde andre privilegier i forbindelse med tildelingen af sociale tjenesteydelseskontrakter?

Dette spørgsmål skal ikke reguleres på EU-niveau.

96.1.3. En lempelse af tildelingskriterierne eller forbeholdelse af kontrakter til visse typer organisationer vil kunne hæmme indkøbsprocedurerne evne

til at sikre, at disse tjenesteydelser indkøbes "til de laveste omkostninger for samfundet" og kan således udgøre en risiko for, at de respektive kontrakter omfatter statsstøtte. Er De enig i disse indvendinger?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

96.2. Mener De, at andre aspekter af indkøb af sociale tjenesteydelser skal reguleres mindre (f.eks. gennem højere grænser og de minimis-regler for sådanne tjenesteydelser)? Hvad er begrundelsen for en sådan særbehandling af sociale tjenesteydelser?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

5. SIKRING AF SUNDE PROCEDURER

5.1. Forebyggelse af interessekonflikter

97. Vil De støtte indførelsen af en EU-definition af interessekonflikter i forbindelse med offentlige indkøb? Hvilke aktiviteter/situationer, som indeholder en potentiel risiko, bør omfattes (personlige forhold, forretningsinteresser, såsom aktiebeholdninger, uforenelighed med eksterne aktiviteter mv.)?

Det er KL's opfattelse, at der ikke er behov for EU-regulering af dette spørgsmål. Det bør være op til medlemslandene at fastsætte regler for dette.

98. Mener De, at der er behov for beskyttelsesforanstaltninger for at forebygge, identificere og løse situationer med interessekonflikter effektivt på EU-plan? Hvis ja, hvilken type beskyttelsesforanstaltninger vil De mene er hensigtsmæssig?

Nej. Det er KL's opfattelse, at der ikke er behov for EU-regulering af dette spørgsmål. Det bør være op til medlemslandene at fastsætte regler for dette.

5.2. Bekæmpelse af favorisering og korrupsion

99. Er De enig i, at indkøbsmarkederne har en risiko for korrupsion og favorisering? Mener De, at der er behov for EU-foranstaltninger på dette område, eller bør det være op til de enkelte medlemsstater?

Der er altid en mulighed for korrupsion. Erfaringsmæssigt så vil strammere udbudsregler ikke begrænse muligheden for korrupsion. Det er KL's erfaring fra samarbejde med en lang række udenlandske organisationer, at åben adgang til information, en stærk presse og en ombudsmands-institution e.l. er de stærkeste våben mod korrupsion.

Det er KL's opfattelse, at der ikke er behov for EU-regulering af dette spørgsmål. Det bør være op til medlemslandene at fastsætte regler for dette.

100. Hvad er efter Deres mening den største risiko for integriteten på de enkelte stadier af den offentlige indkøbsproces (definition af kontraktens genstand, udarbejdelse af udbuddet, udvælgelsesstadiet, tildelingsstadiet, kontraktens udførelse)?

KL har ikke forholdt sig til dette spørgsmål. Det skyldes, at der stort set ikke er eksempler på korrupsion i Danmark.

101. Hvilke af de identificerede risici bør efter Deres mening håndteres ved at indføre mere specifikke/supplerende regler i EU's direktiver om offentlige indkøb og hvordan (hvilke regler/beskyttelsesforanstaltninger)?

Det er KL's opfattelse, at der ikke er behov for EU-regulering af dette spørgsmål. Det bør være op til medlemslandene at fastsætte regler for dette.

102. Hvilke supplerende instrumenter kan indarbejdes i direktiverne for at tackle organiseret kriminalitet i forbindelse med offentlige indkøb? Vil De f.eks. støtte indførelse af forudgående kontrol ved underentrepriser?

Det er KL's opfattelse, at der ikke er behov for EU-regulering af dette spørgsmål. Det bør være op til medlemslandene at fastsætte regler for dette.

5.3. Udelukkelse af "underlødige" tilbudsgivere

103. Mener De, at artikel 45 i direktiv 2004/18/EF vedrørende udelukkelse af tilbudsgivere er et nyttigt instrument, hvad angår sanktionering af usund forretningspraksis? Hvilke forbedringer foreslår De til denne mekanisme og/eller alternative mekanismer?

Det bør være muligt for offentlige udbydere at lægge vægt på tidligere præstationer hos fx andre offentlige myndigheder. Det er helt afgørende, at de offentlige myndigheder på dette punkt tillægges en skønskompetence.

104. Hvordan kan samarbejdet blandt ordregivende myndigheder med hensyn til at tilvejebringe personlige oplysninger om kandidater og tilbudsgivere styrkes?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

105. Mener De, at spørgsmålet om "selvrensende foranstaltninger" udtrykkeligt bør indgå i artikel 45, eller bør det kun reguleres på nationalt plan?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

106. Er en begrundet beslutning om at afvise et tilbud eller en ansøgning en passende sanktion med hensyn til at sikre en bedre overholdelse af princippet om ligebehandling?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

Mener De, at der i lyset af Lissabontraktaten under visse omstændigheder bør udformes minimumsstandarder for strafferetlige sanktioner på EU-niveau, f.eks. i tilfælde af korruption eller uanmeldte interessekonflikter?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

5.4. Undgåelse af urimelige fordele

108. Bør der på EU-plan være særlige regler vedrørende spørgsmålet om visse tilbudsgiveres fordele som følge af tidligere tilknytning til udformningen af genstanden for udbudsprojektet? Hvilke beskyttelsesforanstaltninger foreslår De?

Der er ikke behov for yderligere regulering af dette spørgsmål på EU-niveau.

109. Mener De, at problemet med mulige fordele for siddende tilbudsgivere skal behandles på EU-plan, og hvis ja, hvordan?

Der er ikke behov for yderligere regulering af dette spørgsmål på EU-niveau.

6. TREDJELANDSLEVERANDØRERS ADGANG TIL EU'S MARKED

110. Hvad er Deres erfaring med og/eller Deres holdning til mekanismerne i artikel 58 og 59 i direktiv 2004/17/EF?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

111.1. Bør disse bestemmelser forbedres yderligere? Hvis ja, hvordan? Kan det være hensigtsmæssigt at udvide anvendelsesområdet for disse bestemmelser, så de omfatter mere end forsyningsvirksomhedernes indkøb?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

112. Hvilke andre mekanismer vil De foreslå for at opnå bedre symmetri i adgangen til markederne for offentlige indkøb?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

113. Er der andre spørgsmål, som De mener, bør behandles i en fremtidig reform af EU's direktiver om offentlige indkøb? Hvilke spørgsmål er det, hvilke problemer skal efter Deres mening behandles, og hvordan kan en mulig løsning på disse problemer se ud?

KL har endnu ikke haft mulighed for at tage stilling til dette spørgsmål.

114. Opstil de forskellige spørgsmål i denne grønbog efter deres betydning samt andre spørgsmål, som de mener, er vigtige. Hvis De skulle vælge tre prioriterede spørgsmål, som skal behandles først, hvilke ville De da vælge? Begrund venligst Deres valg.

KL har tre prioriterede sager, som de danske kommuner gerne vil have taget op i forbindelse med revisionen af EU's udbudsdirektiver:

6. **En markant forhøjelse af tærskelværdierne** for EU-udbud af varer og tjenesteydelser i det klassiske udbudsdirektiv (2004/18) til det niveau som er kendt i forsyningsvirksomhedsdirektivet (2004(17)).

De nuværende lave tærskelværdier medfører unødvendigt bureaukrati på kontrakter hvor der ikke er en grænseoverskridende interesse.

Den grænseoverskridende interesse, som de lave tærskelværdier skal sikre, er i praksis ikke til stede som følge af den nærmest ikkeeksisterende handel på tværs af grænserne. De lave tærskelværdier kan derfor ikke berettige den høje administrative byrde, der er forbundet med at gennemføre EU-udbud.

KL har i april 2011 gennemført en undersøgelse der viser, at danske kommuner stort aldrig eller kun meget sjældent får henvendelser eller tilbud fra udenlandske virksomheder. Samtidig vurderer stort set alle kommuner (94%) at EU-udbud er for bureaukratisk og medfører unødigt administration.

7. **Bedre og bredere adgang til dialog:** Det bør ske gennem en generel åbning for udbudsformen konkurrencepræget dialog. Denne udbudsform bør samtidig nytænkes, så der er langt større fleksibilitet. Dertil kommer at der er behov for større adgang til dialog før, under og efter et udbud efter de klassiske udbudsformer, offentligt udbud og begrænset udbud. Disse ændringer skal både ske i forhold til det klassiske udbudsdirektiv (2004/18) samt forsyningsvirksomhedsdirektivet (2004(17)).

Der er behov for langt mere dialog mellem udbydere og tilbudsgivere, både før, under og efter et udbud. Dialog bliver kun tilladt i meget begrænset omfang i de nuværende udbudsdirektiver. Dialog er forudsætningen for, at de offentlige udbydere får de bedste løsninger – og en forudsætning for, at de private leverandører kan tilbyde de optimale markedsløsninger.

8. **Adgang til udbud efter forhandling** i det klassiske udbudsdirektiv (2004/18) på samme måde som det er tilfældet i forsyningsvirksomhedsdirektivet (2004/17).

Forhandling har på forsyningsområdet vist sig som en effektiv metode til at sikre, at det offentlige får mest muligt for pengene. Den nuværende meget begrænsede adgang til forhandling koster i sidste ende det offentlige mange penge. Der er ikke saglige argumenter for at forhandling ikke skal kunne være tilladt på det klassiske område.